

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ

І. В. Дмитрів, М. М. Волошин

Івано-Франківський національний медичний університет; кафедра загальної хірургії; 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2

Стаття присвячена особливостям проведення практичних занять з основами клінічного мислення на кафедрі загальної хірургії у рамках проекту «MUMEENA». Пропонується методологія проведення заняття на прикладі обговорення клінічного випадку, де провідним симптом є «біль у гоміліці та стопі». Метою заняття є встановлення діагнозу пацієнта з урахуванням скарг, даних анамнезу захворювання, життя, об'єктивного обстеження, пропозиція схеми обстеження та лікування хворого з оцінкою їх результату, а також розробка рекомендацій пацієнту щодо його життя та праці. Запропонована методологія проведення практичного заняття з клінічного мислення активно залучає всіх студентів у навчальний процес, спонукає їх до поглибленого вивчення певної патології, а також розвиває аналітичні навички та стимулює самовдосконалення.

Ключові слова: *практичне заняття, клінічне мислення.*

Навчаючись на клінічній кафедрі, будь-який студент, переступивши поріг клініки, має свою особисту зацікавленість, розуміння та схему поведінки при спілкуванні з усіма людьми, які мають відношення до лікувально-діагностичного процесу. Студент, викладач чи пацієнт – унікальна особистість з своїм характером, темпераментом, знаннями та переконаннями. І вкрай важливо в цьому розмаїтті альтернативних думок, роздумів, хвилювань та пропозицій знайти щось спільне, яке влаштувало б усі сторони. А зокрема студента надихало на наполегливу працю та мислення, викладачу чи лікарю приносило задоволення від одержаного результату в процесі лікування хворого та спілкування з студентом, а найважливіше – дарувало пацієнтові, про якого всі ці люди турбуються, душевний спокій та здоров'я. Враховуючи все це, колектив клінічної кафедри є в пошуках такої форми проведення практичного заняття, яка спонукала б кожного студента бути максимально теоретично підготовленим до нього і брати активну участь в обговоренні усього, що стосується лікувально-діагностичного процесу. При цьому ми опиралися на досвід проведення таких занять в іноземних медичних університетах.

Проект «MUMEENA» стартував у жовтні 2011 року та включає чотири європейські медичні школи та три партнерські країни. До країн, які співпрацюють у рамках даного проекту, належать: Азербайджан, Грузія, Україна, Нідерланди, Італія, Іспанія, Великобританія. Метою даного проекту є покращення медичної освіти та навчання у медичних вузах Східної Європи.

В рамках проекту «MUMEENA» на кафедрі загальної хірургії ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» проведено практичні заняття з основами клінічного мислення.

Переслідуючи основні цілі практичного заняття з клінічного мислення, ми намагалися навчити студента самостійно мислити та відчувати відповідальність за прийняті рішення щодо здоров'я пацієнта, виділяти головне та другорядне, синтезувати знання отримані на попередніх етапах навчання, розглядати пацієнта як «єдине ціле» та намагатися зрозуміти причини та механізми розвитку хвороби, спонукати майбутнього лікаря до постійного самовдосконалення та навчання [1, 2].

Запропонована методологія проведення такого заняття на прикладі обговорення клінічного випадку із провідним симптомом «біль у гомілці та стопі».

Всі студенти перед заняттям отримують необхідні матеріали для підготовки, які стосуються конкретного клінічного випадку. На підготовчому етапі у групі студентів виділяються модератори, а решта студентів, за підтримки модераторів, вирішують всі завдання клінічного випадку упродовж певного часу. Модератори володіють повною інформацією щодо діагностики та лікування даного пацієнта. Тому їх основне завдання: спонукати решту студентів до ведення конкретного випадку у правильному напрямку та у певних часових рамках. Метою заняття є встановлення діагнозу пацієнта з урахуванням скарг, даних анамнезу захворювання, життя, об'єктивного обстеження, пропозиція схеми обстеження та лікування хворого з оцінкою їх результату, а також розробка рекомендацій пацієнту щодо його життя та праці.

Студенти повинні володіти вихідним рівнем знань з анатомії серцево-судинної, м'язової та кістково-суглобової систем, а з метою диференційної діагностики повинні бути ознайомленими з 10-12 патологічними станами, де основним симптомом є біль у гомілці та стопі. Ми пропонували проводити диференційну діагностику з наступними хворобами: облітеруючий атеросклероз, облітеруючий ендартеріїт, гострий тромбоз стегнової артерії, емболія стегнової артерії, діабетична ангіопатія, синдром Рейно, тромбоз глибоких вен нижніх кінцівок, ревматоїдний артрит, корінцевий синдром при радикуліті, остеомієліт, міозит гомілки.

Роль студентів-модераторів полягала у представленні на початку заняття мультимедійної презентації з коротким оглядом теоретичних моментів, які включають анатомічні особливості місця захворювання,

діагностичний підхід, методи лікування щодо всіх захворювань, з якими запропоновано проводити диференційну діагностику. Приємно зазначити, що була вибрана особлива форма викладу цієї лекції у вигляді лекції-діалогу.

При обговоренні конкретного випадку студентам пропонувалося відповіді на запитання давати та занотовувати у вигляді таблиць, спершу щодо скарг, згодом – щодо обстеження хворого. Було використано як додаткові матеріали – відеозапис об'єктивного та локального обстеження пацієнта, дані його лабораторних та інструментальних обстежень, хід оперативного втручання. Слід звернути увагу, що студентам важко оцінити дані комп'ютерної томографії та зображення з ультразвукового сканера і це вимагає додаткової допомоги викладача. При розгляді методів лікування рекомендовано детально зупинитись на оперативному (методи операцій, терміновість їх проведення, підготовка до оперативного втручання, післяопераційна реабілітація) та консервативному (групи препаратів, терміни їх призначення, мета призначення, лікарські форми, можливі ускладнення) методах лікування.

Запропонована методологія проведення практичного заняття з клінічного мислення активно залучає всіх студентів у навчальний процес, спонукає їх до поглибленого вивчення певної патології, а також розвиває аналітичні навички та стимулює самовдосконалення.

Література

1. Дудікова Л.В. Психолого-педагогічні аспекти готовності майбутніх медиків до професійного самовдосконалення / Л.В. Дудікова // Зб. наук. пр. № 49. Ч. II / Ред. кол.: Л.М. Романишина (голов. ред.) та ін. – Хмельницький: Вид-во Нац. ак. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2009. – С. 13-16.
2. Дудікова Л.В. Підготовка майбутніх медиків до професійного самовдосконалення / Л.В. Дудікова // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: // Зб. наук. праць. – Випуск 29 / Ред. кол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2009. – С. 103-108.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 23.12.2014 р
Рекомендовано до друку д.м.н., професором Генником С.М.,
д.м.н., професором Польовим В. П. (м. Чернівці)*

THE SPECIFICS OF FORM OF CLINICAL REASONING ON PRACTICAL CLASSES AT GENERAL SURGERY

I. V. Dmytriv, M. M. Voloshyn

*Ivano-Frankivsk National Medical University; department general surgery;
76018, Ivano-Frankivsk, Galytska str., 2*

The article addresses the specifics of teaching practical classes in the fundamentals of clinical reasoning at general surgery departments within the framework of the “MUMEENA” project. The author suggests a methodology of teaching such a class by discussing a clinical case of pain in the ankle and foot. The goal of the class is to teach how to diagnose a disease by taking into account patient complaints, anamnesis and objective examination data, how to develop examination and treatment schemes, to evaluate their effectiveness and to propose recommendations as to the patient’s lifestyle and work patterns. The proposed methodology of teaching practical classes in clinical reasoning is aimed at engaging all the students in the learning process, encouraging them to gain profound knowledge of a certain pathology as well as developing analytical skills and motivating self-improvement.

Key words: *practical class, clinical reasoning.*